

16 - 12 - 1981

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟ: Ώρα: 22.00

Ομιλία του Πρωθυπουργού κ. Ανδρέα Γ. Παπανδρέου, από την Τηλεόραση.

Καλησπέρα σας,

Λισθάνθηνα πραγματικά την ανάγκη να επικοινωνήσω μαζί σας αυτές τις μέρες που στην Βουλή συζητείται ο προϋπολογισμός και γίνεται κριτική - άλλοτε εποικοδομητική άλλοτε όχι - της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Αρχή μας και αρχή μου, είναι η επικοινωνία μας με τον λαό να αφορά πάντα την αλήθεια. Θέλουμε να μιλάμε - και ειλικρινά το προσκαλούμε - τη γλώσσα της αλήθειας γιατί μόνο τότε είναι δυνατόν ο λαός, με γνώση πραγματικότητας, να δώσει την συναίνεσή του. Και/συναίνεση του λαού είναι προϋπόθεση για την επιτυχία οποιασδήποτε πολιτικής ακολουθείται από μια Κυβέρνηση.

Ο Δεκέμβρης είναι ο μήνας που στην Βουλή κατατίθεται ο προϋπολογισμός για το επόμενο έτος, αλλά και ταυτόχρονα γίνεται και απολογισμός για το έτος που πέρασε - για το 1982. Βρίσκει στα πλαίσια της συζήτησης της ερώσσεται κριτική τόσο για την πολιτική που ακολουθήθηκε τον περασμένο χρόνο και για την πολιτική που έχει χαραχθεί για τον επόμενο χρόνο. Πρώτα ήθελα να μιλήσω λίγο και για το '82 και για το '83.

Το '82 παραλάβαμε μια οικονομία που τη χαρακτηρίσαμε "καμένη γη" για πράγματι, ιδιαιτέρως το 1981, επιδεινώθηκε η οικονομική κατάσταση σημαντικά, ραγδαία, όχι μόνο σαν αποτέλεσμα της γενικότερης παγκόσμιας, θα έλεγα, οικονομικής κρίσης, αλλά επίσης σαν αποτέλεσμα της πολιτικής που ακολούθησε η Κυβέρνηση της Πέρας Δημοκρατίας. Βρήκαμε ένα πληθωρισμό της τάξης του 25%, βρήκαμε ένα έλλειμμα του δημοσίου τομέα που ήταν πράγματι τεράστιο - 14,5% του εθνικού εμπορίου του προϊόντος μας - βρήκαμε επίσης ένα έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών της τάξης των 2,5 δις. δολαρίων και βρήκαμε περίπου μηδενική, σχεδόν μηδενική ενέργεια, δραστηριότητα, από πλευράς του ιδιωτικού τομέα.

Το 1980 και το 1981 είχε χάσει ο Έλληνας εργαζόμενος σημαντικά από το πραγματικό του εισόδημα.

Ήταν για μας χρέος πρώτης κατηγορίας να αποκαταστήσουμε το χαμένο πραγματικό εισόδημα, να δώσουμε, πραγματικά, το δείγμα γραφής μιας σοσιαλιστικής Κυβέρνησης στην εξουσία. Αλλά έπρεπε να το κάνουμε μέσα στα πλαίσια που κληρονομήσαμε, μέσα στα πλαίσια μιας, ραγδαία επιδεινούμενης οικονομικής κατάστασης. Ήταν γι' αυτό απαραίτητο να προχωρήσουμε ταυτόχρονα, σε μέτρα σταθεροποίησης της οικονομίας μας. Η αλήθεια είναι ότι η πολιτική μας το 1982 ήταν πολιτική γενναία, σε ό,τι αφορά την εισοδηματική της πτυχή. Πραγματικά, αισθανόμαστε περήφανοι, που βελτιώσαμε τη θέση του εργαζόμενου, του μεροκαματιάρη, του μισθωτού, του αγρότη, του συνταξιούχου. Και αισθανόμαστε περήφανοι, επίσης, ότι δεν επαληθεύτηκαν "οι Κασσάνδρες", που έλεγαν ότι θα οδηγήσουμε με τα μέτρα αυτά, στην καταστροφή και τον όλεθρο την οικονομία μας.

Πράγματι, μπορούμε να τονίσουμε ότι το '82' κου ήταν ταυτόχρονα και χρονιά μιας απλόχερης εισοδηματικής πολιτικής. Ήταν επίσης ενός νοικοκυρέματος της δημόσιας οικονομίας.

Ο πληθωρισμός από το 25% θα κατέβει μέχρι τέλη του έτους στο 21 εθν. τοις εκατό. Το έλλειμμα του ισοζυγίου κληρονομών από 2,5 δισ. δολάρια που ήταν το '81 θα είναι το '82 2,1 δισ. δολάρια. Το έλλειμμα του δημόσιου τομέα που περιλαμβάνει κέρα από το κράτος και τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, σαν ποσοστό, του εθνικού μας προϊόντος γιατί πάντα έτσι πρέπει να μετριέται, ενώ ήταν 14,5% το 1981 θα είναι, το 1982 12,8%.

Εην νομίζετε πως περηφανευόμαστε γι' αυτό. Γιατί και το 12,8% είναι πάρα πολύ υψηλό. Αλλά, στα πλαίσια της οικονομίας που αναλύσαμε, θα απαιτηθεί αρκετός χρόνος να κατέβει αυτό το ποσοστό του ελλείμματος στα οστά του μεγέθους.

Το 1981 έπεσε το ακαθάριστο εθνικό προϊόν; μειώθηκε κατά 0,5%, ενώ το 1982 θα σημειώσουμε μια αύξηση του εθνικού μας προϊόντος κατά 0,7%, που σημαίνει ότι η συνολική άνοδος είναι κοντά στο 1,2% με 1,3%. Κάτι, το οποίο στα πλαίσια της παγκόσμιας κρίσης, της μεγάλης στασιμότητας που κυριαρχεί και στη Δυτική και στην Ανατολική Ευρώπη, δεν είναι μικρό επίτευγμα. Όμως, υπάρχει και η μικρή αλήθεια ότι μέσα στο 1982, αυξήθηκε η ανεργία, ατόνισε περισσότερο η βιομηχανική παραγωγή. Και η μεγάλη μας υπόσχεση;

πως θα προωθούσαμε την οικονομική θέση του μικρομεσαίου επιχειρηματία με πιστωτικά και άλλα ενθαρρυντικά μέτρα, αυτό δυστυχώς δεν συνέβη. Και δεν συνέβη, γιατί ούτε οι μηχανισμοί υπήρχαν, ούτε η νοοτροπία, αν θέλετε, του πιστωτικού συστήματος, στο σύνολό του, έχει προσαρμοσθεί πλήρως από πλευράς του ανθρώπινου δυναμικού που δουλεύει μέσα στις τράπεζες στην νέα γραμμή. Μια γραμμή, που είναι συμπαράσταση και στήριξη του μικρομεσαίου επιχειρηματία.

Η ανεργία την οποία αντιμετωπίζουμε πιστεύω ότι είναι κατά μέσον όρο κάπου ανάμεσα στο 7 και το 8%. Είναι χαμηλότερη της ανεργίας που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες. Όμως είναι ακατάδεκτη. Είναι ακατάδεκτη γιατί η ανεργία είναι η χειρότερη μορφή της ανισότητας. Και είναι δυο φορές ακατάδεκτη γιατί σήμερα υπάρχει Σοσιαλιστική Κυβέρνηση, Κυβέρνηση που εκπροσωπεί και που υπηρετεί τα συμφέροντα του εργαζόμενου λαού, του μη προνομιούχου Έλληνα.

Στη Δύση η ανεργία έχει πάρει τρομακτικές διαστάσεις. Είναι το πρώτο και το μέγα πρόβλημα. Και είμαστε αποφασισμένοι να πάρουμε όλα τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να μειώσουμε το ποσοστό της ανεργίας για να δημιουργήσουμε νέες θέσεις για τους νέους, για τις γυναίκες, που θέλουν να λειά. Αυτό, θα αποτελέσει τον κρίσιμο, το βασικό άξονα της πολιτικής μας. Η ανεργία είναι αποτέλεσμα στασιμότητας ή και συρρίκνωσης της οικονομίας. Και η μόνη βασική απάντηση είναι ότι πρέπει να υπάρξουν επενδύσεις, ιδιωτικές ή δημόσιες αλλά σε όγκο επαρκή και με κατάλληλη δομή, ώστε να απορροφηθεί όχι μόνο η υπάρχουσα ανεργία αλλά να δημιουργηθούν και νέες θέσεις για εκείνους οι οποίοι τώρα μπαίνουν στην εργατική αγορά.

Για τις ιδιωτικές επενδύσεις, τουλάχιστον για να γίνουν, για να αναλάβουν από τους επιχειρηματίες, είναι απαραίτητο να υπάρχει ζήτηση, να υπάρχει αγορά.

Αυτό δεν αφορά μονάχα τις ξένες αγορές, δηλαδή την εξαγωγή του προϊόντος μας - κάτι που είναι πολύ σημαντικό γιατί επιδρά στο ισοζύγιο πληρωμών - αλλά αφορά και την δική μας, την εγχώρια αγορά. Ακριβώς εδώ μπαίνει το θέμα παραγωγικότητας.

Η οικονομία μας είναι μια ανοιχτή οικονομία και θα έλεγα μάλιστα κανείς όχι μόνον ανοιχτή αλλά και κολληπώς εξαρτημένη από το εξωτερικό. Είναι σαφές ότι για να υπάρξουν αγορές των προϊόντων μας στο εξωτερικό αλλά ακόμη και στο εσωτερικό, όπου αντιμετωπίζουμε σκληρό ανταγωνισμό από τα προϊόντα τόσο της Δυτικής Ευρώπης όσο και του τρίτου κόσμου που εκτοπίζουν μέρα με την μέρα τα δικά μας προϊόντα, για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε αυτό το σκληρό ανταγωνισμό, για να μπορέσουμε πραγματικά να κρατήσουμε τις επενδύσεις μας και την παραγωγή μας σε υψηλό επίπεδο και κάθε χρόνο σε υψηλότερο, είναι απαραίτητο να μειωθεί το κόστος της παραγωγής, δηλαδή είναι απαραίτητο να αυξηθεί η παραγωγικότητα. Τα δύο αυτά, είναι αλληλένδετα. Δηλαδή, η μείωση του πραγματικού κόστους της παραγωγής είναι ισοδύναμη, αν θέλετε, με την αύξηση της παραγωγικότητας. Γιατί αυτή η μείωση του κόστους της παραγωγής, μπορεί να επιτευχθεί ίσο με μείωση του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων. Και στα πλαίσια καπιταλιστικής οικονομίας, αυτός είναι ο κύριος μοχλός. Αλλά για μας, είναι απαράδεκτο η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας να στηριχθεί σε χαμηλούς πραγματικούς μισθούς και ημερομίσθια. Καί είναι ακόμα, γι' αυτό το λόγο, χρήσιμο να αυξηθεί η παραγωγικότητα με την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την καλύτερη οργάνωση των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό ολόκληρου του βιομηχανικού/αγροτικού τομέα της οικονομίας μας.

Αυτό που συμβαίνει τώρα σε μια διεθνή οικονομία που αντιμετωπίζει τεραστία κρίση - και θα πω δύο λόγια γιατί - αυτό που συμβαίνει, είναι ότι γίνεται σκληρός ανταγωνισμός στην τοποθέτηση προϊόντων στην διεθνή αγορά ακολουθούνται σκληρά αντικληθερίστικά μέτρα στη Δύση και έτσι πραγματικά εξάγεται σε άλλες χώρες, όπως στην δικιά μας, η ανεργία.

Γιατί κάθε φορά που εκτοπίζεται ένα ελληνικό προϊόν από την ελληνική αγορά ή από την ξένη αγορά, αυτό σημαίνει αύξηση της ανεργίας.

Η παγκόσμια κρίση, ξεκινάει από το γεγονός ότι η μεγάλη ευκαιρία του καπιταλισμού, που ήταν ο εκσυγχρονισμός της Ευρώπης ύστερα από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έχει πια χαθεί. Γιατί τόσο η Δυτική Ευρώπη όσο και η Ιαπωνία είναι τώρα δύναμεις ανταγωνιστικές με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αλλά βεβαίως, είναι τόσο άνιση η κατανομή του παγκόσμιου εισοδήματος, τόσο μεγάλη η διαφορά ανάμεσα στο εισόδημα του Βορρά από το εισόδημα του Νότου, είναι τέτοια η φτώχεια στον τρίτο κόσμο, τέτοια η πείνα, ώστε είναι αδύνατο να αναπτυχθούν αγορές για τα προϊόντα της σύγχρονης βιομηχανίας στη Δύση.

Ξανάρχονται στο βασικό σημείο, ότι η παραγωγικότητα είναι το θέμα - κλειδί, στην χώρα μας. Αυτή συνδέεται, τόσο με τις επενδύσεις, όσο και με την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας. Χάσαμε, σαν χώρα, την πρώτη βιομηχανική επανάσταση. Ας μην χάσουμε τη δεύτερη μεγάλη, πραγματικά ριζοσπαστική τεχνολογική επανάσταση που κερνάει η βιομηχανία μας σήμερα, (η παγκόσμια βιομηχανία. Μόνον έτσι θα μπορέσουμε να έχουμε ταυτόχρονα τόσο την αύξηση του πραγματικού εισοδήματος του εργαζόμενου όσο και την μείωση του κόστους παραγωγής, κατά μονάδα προϊόντος. Είναι ο μόνος δρόμος που εξυπηρετεί τα συμφέροντα του λαού μας και του έθνους μας. Και ο μόνος δρόμος που μπορεί να ακολουθηθεί από μια κυβέρνηση Σοσιαλιστική, μια κυβέρνηση που εκπροσωπεί τα συμφέροντα του εργαζόμενου, του μη προνομιούχου Έλληνα.

Παραλάβουμε πραγματικά, μια ελληνική οικονομία που επιφανειακά άνθιζε τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Και άνθιζε, κατά κύριο λόγο, σαν αποτέλεσμα της γενικής ευεξίας και οικονομικής ευφορίας μετά τον παγκόσμιο πόλεμο. Αλλά, πραγματικά, είχαμε χτίσει την οικονομία μας στην άμμο και ο πρώτος/μεγάλος/ ανέμος, η πρώτη μεγάλη θύελλα, έχει τώρα καταστήσει ανάγλυφες τις μεγάλες αδυναμίες αυτής της οικονομίας.

Γι' αυτό το λόγο, σε ό,τι αφορά την εισοδηματική πολιτική και ιδιαίτερα την πολιτική μισθών και ημερομισθίων για το 1983 ενάντια έναντετεροχρονισμό, μια χρονική αντιστροφή. Και εδώ θα ήθελα να δώσω κάποιες λεπτομέρειες.

Την πρώτη Ιανουαρίου του 1983 θα χρεστάμε στους εργαζόμενους - στα πλαίσια της ΑΤΑ - 10%. Αυτό το 10% το μοιράζουμε σε δύο κομμάτια. Πέντε τοις εκατό το δίνουμε την 1η του Γενάρη, 5% θα δώσουμε την πρώτη του Κή και τότε μόνον θα έχουμε εξοφλήσει την υποχρέωσή μας απέναντι στους εργαζόμενους για το τελευταίο τετράμηνο του 1982. Την πρώτη του Σεπτέμβρη του 1983, θα λογαριάσουμε τί έχασε ο εργαζόμενος σε 8 μήνες, από τον Γενάρη μέχρι τον Αύγουστο του '83 και θα δοθεί τότε η σχετική αύξηση.

Και ρυθύνουμε ύστερα στην 31η Δεκεμβρη 1983, ή αν θέλετε την πρώτη του Γενάρη του 1984 και υποσχόμαστε ότι εκείνη την ημέρα, θα υπάρξει πλήρης κάλυψη οποιασδήποτε εισοδηματικής απώλειας για τους εργαζόμενους, για το έτος 1983. Θα κάνουμε, με άλλα λόγια, απολογιστικά εκείνο το οποίο κάναμε πριν, δηλαδή σύγχρονα με την άνοδο του τιμαρίθμου να καλύπτουμε την απώλεια του πραγματικού εισοδήματος του εργαζόμενου.

Αλλά θα ήθελα να αναλάβω και μια άλλη θέσρευση. Όχι μόνον θα υπάρξει διορθωτικό την πρώτη του Γενάρη του 1984, αλλά θα δοθεί επίσης μία αύξηση στους μισθούς και στα ημερομίσθια, που να ανταποκρίνεται στην αύξηση του εθνικού προϊόντος κατά το 1983. Αύξηση, αν θέλετε, της παραγωγικότητας.

Τα λέω αυτά γιατί είναι σαφές ότι δεν πρόκειται "για πάγωμα" των μισθών και των ημερομισθίων. Κάθε άλλο. Υπάρχει μέθοδος, μηχανισμός καταβολής της ΑΤΑ, υπάρχει μηχανισμός που προστατεύει από την άμεση ενσωμάτωση του αυξημένου κόστους εργασίας στο κόστος παραγωγής, που θα υκενόμενε τον αγώνα μας, για μείωση του κόστους σε μια περίοδο που, πραγματικά, απειλούμαστε αποφασιστικά από τα προϊόντα του εξωτερικού.

Είναι δηλαδή σαφές ότι η επιλογή μας είναι ή αυτό που παρουσίασα, ή η αύξηση της ανεργίας.

Από το Δίκτυο των Προβλεπώντων στην Τ.Υ.

16-12-1982

Συμπληρωματική σελίδα.

Μπαίνει ακριβώς μετά την δεύτερη παράγραφο της σελίδας - 5 -

Απαιτείται νέα δομή οικονομική για να μπορέσουμε να κατοχυρώσουμε την αυτοδύναμη εθνική και κοινωνική ανάπτυξή μας. Και σ' αυτό ανταποκρίνεται το πρώτο πραγματικά πενταετές αναπτυξιακό πρόγραμμα που έχει η Ελλάδα και που θα καταθέσουμε στις αρχές του Γενάρη του 1983.

Θα πρέπει να τονίσω ότι το 1983 εντάσσεται σ' αυτό το πενταετές πρόγραμμα. Είναι ο πρώτος χρόνος αυτού του προγράμματος και γι' αυτό η οικονομική μας πολιτική το 1983 πρέπει να εκτιμηθεί στα πλαίσια ολόκληρου αυτού του πενταετούς προγράμματος που αποσκοπεί να κάνουμε το μεγάλο βήμα για την τεχνολογική αλλαγή, τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας, την εξυγίανση της οικονομίας στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα που θα εξασφαλίσουν όχι μόνο την επιβίωση, αλλά και την ανάπτυξη της χώρας μας. Είναι σαφές ότι γι' αυτές τις αλλαγές που μιλούμε, που είναι δομικές αλλαγές θα απαιτηθεί και υπομονή και επιμονή. Και θα απαιτηθεί στενή συνεργασία ανάμεσα σε λαό και κυβέρνηση. Αλλά θα ήθελα να έρθω τώρα στο επίμαχο όπως φαίνεται θέμα της εισοδηματικής μας πολιτικής το 1983. Θα ήθελα να τονίσω ότι στόχος μας παραμένει η πλήρης προστασία του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων - σ' αυτό δεν έχουμε πάει τω. Όμως θα πρέπει αυτή η εγγύηση ή προστασία του πραγματικού εισοδήματος του εργαζόμενου να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε οποιαδήποτε αύξηση μισθών και ημερομισθίων να μην ενσωματωθεί άμεσα στο κόστος παραγωγής και να χάνει να λειτουργεί σωστά αυτός ο μηχανισμός, πριν δηλαδή, πραγματικά έχουμε αύξηση του εθνικού μας προϊόντος και αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας.

Και βέβαια στόχος τόσο σημαντικός όπως η καταπολέμηση της ανεργίας αποτελεί κυρίαρχη για μας δέσμευση απέναντι στον ελληνικό λαό.

Αλλά βέβαια, η εισοδηματική πολιτική δεν περιορίζεται μονάχα στο μεροκάματο, στο μισθό και το ημερομίσθιο. Έχει και την άλλη πλευρά της, τον άλλο της άξονα, τις τιμές, και είναι αδύνατο για μια σοσιαλιστική Κυβέρνηση να έχει πολιτική ημερομισθίων και μισθών και να μην ακολουθεί ταυτόχρονα πολιτική ελέγχου των τιμών. Γι' αυτό το λόγο, με γρήγορο ρυθμό ετοιμάζουμε, στα πλαίσια του υπουργείου Εμπορίου, τους νέους εκείνους μηχανισμούς, τους νέους εκείνους υπαλλήλους, ειδικευμένους κοστολόγους που θα μπορούν να ελέγχουν την οικονομία, που θα μπορούν να αναγνωρίζουν εάν μία αύξηση της τιμής ενός προϊόντος αντανακλά κατά οίκαιο και σωστό τρόπο την αύξηση του κόστους παραγωγής ή αποτελεί απλώς μονοπωλιακό κέρδος δηλαδή κερδοσκοπική απόφαση. Και βέβαια, πέρα από το θέμα του ελέγχου των κόστους και των τιμών θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε πιο αποφασιστικά τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι πολυεθνικές εταιρίες, να υπερτιμολογούν τα εισαγόμενα από τη δική τους εταιρία και να υποτιμολογούν τα εξαγόμενα προς τις μητρικές τους επιχειρήσεις στην ξένη αγορά. Ήδη, υπάρχει σοβαρή μελέτη και υπάρχει γνώση της κλίμακας στην οποία φαίνεται ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις πραγματικά έχουν κάνει μια εξαγωγή έρευνας, σημαντική εξαγωγή, συναλλάγματος από τη χώρα μας. Και θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω, ότι αποτελεί τμήμα της εισοδηματικής μας πολιτικής, η αντιμετώπιση αυτών των απαράδεκτων δραστηριοτήτων των μεγάλων μονοπωλίων που εκπροσωπούνται στη χώρα μας. Και βέβαια, πέρα από την υπερτιμολόγηση και υποτιμολόγηση δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι σ' ένα μεγάλο μέτρο η οικονομία μας έχει ακόμη παρασιτικά φαινόμενα. Υπάρχει η φοροδιαφυγή σε τεράστια κλίμακα, η φοροαποφυγή, όπως υπάρχει και ο κερδοσκοπός μεσάζοντας, που χωρίς να προσφέρει τίποτε στην οικονομία της χώρας μας, απορροφά ένα σημαντικό τμήμα του εθνικού μας εισοδήματος.

Αναφέρθηκα στην πάταξη της φοροδιαφυγής και θα ήθελα να σας πω ότι νύχ στο 1982 και το 1983, μέχρι τέλος του '83, θα έχουμε συλλέξει 50 δισεκατομμύρια τα οποία δεν δηλώνονται.

Γι' αυτό το λόγο, είναι λάθος να μιλάμε για πάγωμα ημερομισθίων, μισθών και τιμών. Θέτος, πέρασε αυτή η ομιλία προς τα έξω αλλά δεν ανταποκρίνεται στην πολιτική που σήμερα ακολουθείται.

Θα μου επιτρέψετε να σχολιάσω περισσότερο το θέμα του εισοδήματος του εργαζόμενου. Πέρα από το μισθό, πέρα από το ημερομίσθιο, υπάρχει κάτι που το ονομάζουμε κοινωνικό μισθό. Αυτό αφορά τις υπηρεσίες που προσφέρει η πολιτεία στον πολίτη, στον εργαζόμενο, στον μη προνομιούχο. Είναι υγεία, η κατάρτιση, η κοινωνική πρόνοια. Είναι σαφές από μια ανάγνωση, στην φανερωτική μάλιστα, του προϋπολογισμού που έχουμε καταθέσει, ότι σ' αυτούς το τομείς - κατάρτιση, υγεία, πρόνοια - γίνεται πραγματικά σημαντική αύξηση.

των δαπανών που απαιτείται. Ελπίζουμε τις ελλείψεις μας. Είναι το-
ρίσιμες. Και γνωρίζουμε επίσης, ότι δεν κατορθώσαμε όσα θα θέλαμε στο
τομείς αυτούς μέσα στο 1982. Ελπίζουμε να το κάνουμε το 1983.

Αλλά πέρα από αυτές τις υπηρεσίες που είτε προσφέρονται δωρεάν
είτε προσφέρονται με χαμηλό κόστος, χαμηλή τιμή - που σημαίνει ότι
ο δημόσιος οργανισμός, η δημόσια επιχείρηση, αναπτύσσει ένα έλλειμμα
δημοσιονομικό - πέρα από αυτόν τον τομέα, υπάρχουν και οι επιχειρήσεις
κοινής ωφέλειας - ΔΕΗ, ΟΤΕ, Υδρορροή, Αποχέτευση. Και ένα ερώτημα
που οπωσδήποτε απασχολεί το λαό μας, τους εργαζόμενους, είναι αν εκεί
θα γίνουν ανατιμήσεις για να μειωθούν τα μεγάλα πραγματικά ελλείμματα
που παρουσιάζονται σ' αυτές τις επιχειρήσεις, σ' αυτούς τους οργανισμούς.
Εκείνο που θέλω να σας διαβεβαιώσω, είναι ότι στοχεύουμε, πρώτον, να
συμπίεσουμε τις τιμές συμπίεζοντας το κόστος, δηλαδή αυξάνοντας την
παραγωγικότητα των εργαζομένων στις δημόσιες επιχειρήσεις και ειδικό-
τερα στην κοινή ωφέλεια. Δεύτερον, σε ό,τι αφορά ανατιμήσεις για τη
μείωση του ελλείμματος, που όμως δεν μπαίνουν στον τιμάρυθμο και αυ-
ξάνουν έτσι το κόστος ζωής του εργαζόμενου, θα ακολουθήσουμε και εδώ
τον ετεροχρονισμό, την χρονική αντιστροφή, ώστε να μην πληγεί το
πραγματικό εισόδημα του εργαζόμενου μέσα στο 1983, και στο μέτρο που
θα πληγεί, να δοθεί η διόρθωση, δηλαδή το διορθωτικό ποσό την 1η Γεν-
αίου 1984.

Αυτές τις δεσμεύσεις αναλαμβάνω απέναντί σας, σε ό,τι αφορά την ετι-
μηματική πολιτική. Αλλά το 1983 θα είναι για τους εργαζόμενους ο χρό-
νος των μεγάλων θεσμικών αλλαγών. Πρώτα απ' όλα, οι εργαζόμενοι θα συ-
μετάσχουν ενεργά στη διοίκηση των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.
Δεύτερον, όπως γνωρίζετε, στις προγραμματικές μας θέσεις έχουμε τονί-
σει ότι υπάρχουν ορισμένοι στρατηγικοί τομείς της οικονομίας, των οποίων
η λειτουργία και η απόδοση δεν μπορεί να αφεθεί στην κρίση του ιδιω-
τικού τομέα. Και γι' αυτό θα προχωρήσουμε μέσα στο '83 στη δημιουργία ε-
κπαικτών συμβουλίων κατά κλάδο επιχειρήσεων, στα οποία θα συμμετέχουν
γάρ τόσο οι διοικήσεις των επιχειρήσεων όσο και οι εργαζόμενοι στις ε-
πιχειρήσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, άλλοι κοινωνικοί φορείς και κάποιοι
εκπρόσωποι της πολιτείας, του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας που είναι
επιφορτισμένο με τη διαμόρφωση του οικονομικού προγράμματος της χώρας.
Αυτά τα εκπαικτά συμβούλια, θα θέτουν τα γενικά πλαίσια μέσα στα οποία
θα μπορεί να κινηθεί η ιδιωτική επιχείρηση έτσι ώστε να προσαρμοστεί
στους προγραμματικούς στρατηγικούς στόχους της Κυβέρνησης. Αλλά πέρα

απ' αυτό θα δημιουργήσουμε μέσα στο Γενάρη ή ελεβάρη του '83 ένα νέο οργανισμό, οργανισμό κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων, σχεδόν σαν μια τράπεζα, όπου θα υπαχθούν διοικητικά όλες οι κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις. Σήμερα μπορώ να αναφέρω δύο πολύ γνωστές, τη ΛΑΡΚΟ και τη ΠΥΡΚΑΛ. Θα υπάρξουν και άλλες. Και θα υπάρξουν και άλλες, γιατί πραγματικά ο αριθμός των προβληματικών επιχειρήσεων στη βιομηχανία είναι μεγάλος και με την πάροδο του χρόνου και την όξυνση της διεθνούς κρίσης γίνεται ακόμα μεγαλύτερος.

Τέλος, αλλά ίσως το πιο σημαντικό ακ'όλα, μέσα στο '83 θα δημιουργήσουμε - πλήρως ελπίζουμε - το μηχανισμό του δημοκρατικού προγραμματισμού. Ήδη στο πενταετές μας πρόγραμμα, στη διαμόρφωσή του, συμμετέσχαν ενεργά οι δήμοι, οι πόλεις, οι Κοινότητες, οι Νομοί. Πράγματι, πάρθηκαν υπόψη όλες οι προτάσεις όλων των νομών και υπάρχει συνεργασία στενή ανάμεσα στα υπουργεία Εθνικής Οικονομίας, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος

Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων. Είμαστε περήφανοι για το πενταετές που θα παρουσιάσουμε, αλλά θα πρέπει να τονίσουμε ότι η ολοκλήρωση του δημοκρατικού προγραμματισμού, δηλαδή της διαμόρφωσης του προγράμματος ανάπτυξης / ^{στηρίζεται} στην ενεργό συμμετοχή όλων των Ελλήνων σε κάθε γωνιά της ελληνικής γης, σε κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Για μας η επίτευξη αυτή της αποκέντρωσης και του δημοκρατικού προγραμματισμού αποτελεί την κερπτούσια του σοσιαλιστικού προγράμματος που προσφέρουμε στη χώρα μας.

Και θάθελα να τονίσω ξανά - είναι θέμα εμπιστοσύνης - ότι η κορεία προς την Αλλαγή συνεχίζεται. Δεν υπάρχουνπισωγυρίσματα. Το συμβόλαιο τιμής που υπογράψαμε με το λαό θα το τηρήσουμε.

Ξέρετε πως στη χώρα μας δαπανούμε για την εθνική μας άμυνα το μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, από οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, το 6,7%. Αυτό είναι απαραίτητο γιατί οι Ένοπλες Δυνάμεις μας διασφαλίζουν την εδαφική μας ακεραιότητα, την εθνική μας ανεξαρτησία / ^{και} την τιμή της πατρίδας κάτω από δύσκολες, μάλιστα, συνθήκες. Δεν χρειάζεται να τονίσω εδώ το τεράστιο εθνικό θέμα της Κύπρου και το άλλο και τεράστιο επίσης πρόβλημα των διεκδικήσεων της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι φυσικό, ότι στο βωμό αυτό της ακεραιότητας / ανεξαρτησίας της χώρας μας, στο βωμό της δυνατότητας να ασκήσουμε ελληνική πολυεθνική εξωτερική πολιτική, / ^{να} οφείλουμε να παράσχουμε στις Ένοπλες Δυνάμεις να εκπαιδευτούν μέσα για να εκπληρώσουν την αποστολή τους. Αλλά ξέρετε, υπάρχει

κάτι που δεν έχει τονιστεί ποτέ στο παρελθόν, ότι η εθνική ανεξαρτησία δεν είναι μόνο θέμα των Ενόπλιων Δυνάμεων. Δεν είναι μόνο θέμα στρατιωτικής ισχύος, είναι στο βάθος του και πρόβλημα οικονομικό. Γιατί αν επιθυμούμε να ακολουθούμε μια οικονομική πολιτική ανεξάρτητη, μια οικονομική πολιτική που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του λαού μας και όχι αλλότρια, όχι ξένα συμφέροντα, τότε θα πρέπει να διαμορφώσουμε μια αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας που την ονομάζουμε αυτοδύναμη. Δηλαδή, όχι εξαρτημένη από ξένα κέντρα αποφάσεων, αλλά καθοριζόμενη από μέσα, από την Ελλάδα. Δηλαδή σε ^{τήτοια} βάση, που οι αποφάσεις για την αναπτυξιακή μας πορεία και η υλοποίηση αυτής της πορείας, να βρίσκονται στα χέρια του ελληνικού λαού και όχι κάποιας διεθνούς τράπεζας ή κάποιων άλλων ξένων κέντρων αποφάσεων. Γι' αυτό και έχει τεράστια σημασία να συμμετάσχουμε στη νέα βιομηχανική επανάσταση για να εξασφαλίσουμε μια υψηλή τεχνολογία, για να απασχολήσουμε ενεργά ολόκληρο το εργατικό δυναμικό μας, για να αυξήσουμε χρόνο με χρόνο το βιοτικό μας επίπεδο αλλά τελικά βασικά, για να κατοχυρώσουμε την εθνική μας κυριαρχία.

Η Κυβέρνησή μας είναι μια σοσιαλιστική Κυβέρνηση, εκπροσωπεί τα συμφέροντα των εργαζομένων, των μη προνομιούχων και είναι γι' αυτό κρίσιμο γι' αυτή την Κυβέρνηση, τα μαζικά κινήματα και ιδιαίτερα το συνδικαλιστικό κίνημα, να διαμορφώσουν το ρόλο τους σε τέτοιο τρόπο που να μη θέτει σε κίνδυνο την πορεία προς τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, προς την κοινωνική απελευθέρωση του Έλληνα εργαζόμενου. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα υπάρξουν οι διεκδικήσεις. Αλλά σημαίνει, ότι αυτές οι διεκδικήσεις μπαίνουν σ' ένα διαχρονικό πλαίσιο που επιτρέπει να πραγματοποιήσουμε τους μεγάλους στρατηγικούς μας στόχους που στο κάτω - κάτω της γραφής, αφορούν τα συμφέροντα του εργαζόμενου Έλληνα πολίτη.

Μου ελέγχει ότι αυτή η παρουσία των γενικότερων προβλημάτων της μεγάλης κρίσης και της ανάγκης για μια πολυμετασημένη οικονομική πολιτική, επήλθε αρνητικά. Θα μου επιτρέψετε να διαβάσω δύο τρία αποσπάσματα από έναν λόγο που έβγαλα στη Θεσσαλονίκη με την ευκαιρία της Διεθνούς Έκθεσης. Το κάνω όχι μόνο γι' αυτό, αλλά επειδή επίσης περιέχουν σημαντική ουσία και διευκρινιστικά για σ' αυτά τα οποία ανέφερα.

Έλεγα τότε: "Η διασφάλιση μιας οικονομικής σταθερότητας και η όψιμη για εμπιστοσύνης για το μέλλον αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για τη ριζική αναστροφή των αρνητικών επιπτώσεων του παρελθόντος. Μόνο γ' αυτό τρόπο θα γίνει δυνατό να προωθηθεί μια κοινωνικοοικονομική αναπτυξιακή πορεία για την ευημερία της χώρας μας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την μελλοντική πορεία μας, είναι η αρμονική συνεργασία στους τόπους παραγωγής. Χρειάζεται κατανόηση και από τους εργοδότες και από τους εργαζόμενους."

Με συντονισμό των προπαίδειών για την επίτευξη του κοινού σκοπού, οι προσηθούν τα αντίστοιχα συμφέροντα τα οποία πρέπει να εξετάζονται στη δυναμική τους πορεία. Παράλογες και άκαιρες απαιτήσεις είτε των εργοδωτών είτε των εργαζομένων, ναριοθετούν την Αλλαγή στον τόπο μας. Στις προσπάθειές μας προσβλέπουμε σε μια διαφορετική μορφή διεκδικήσεων των εργαζομένων. Διεκδικήσεις οι οποίες αναγνωρίζουν την ύπαρξη κάποιας διαχρονικής επιλογής, διεκδικήσεις μέσα σ' ένα πνεύμα ρεαλισμού όπου οι εργαζόμενοι εξετάζουν συνολικά τα οφέλη τους, τωρινά και μελλοντικά και ανάλογα διαμορφώνουν τις απαιτήσεις τους. Το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει και διαμορφώνεται, δημιουργεί νέες δυνατότητες και προοπτικές για την προώθηση των συνδικαλιστικών αιτημάτων των εργαζομένων, δημιουργεί όμως και την υποχρέωση να περιφρουρούμε με υπευθυνότητα την αταλάντευτη πορεία προς την Αλλαγή".

Το μήνυμα προς τους εργαζόμενους είναι ξεκάθαρο - το έλεγα στην Έκθεση Θεσσαλονίκης. Ζητάμε επαγρύπνηση, υπομονή και αυτοσυγκράτηση. Εμείς από την πλευρά μας εγγυώμαστε με τους θεσμούς που διαμορφώνουμε, ότι τα αποτελέσματα της οικονομικής προόδου θα κατανέμονται κατά πρόκο κοινωνικά δίκαιο που θα ανταμείβει το μόχθο των εργαζομένων. Για την Κυβέρνηση τη Αλλαγή, το θέμα της οικονομικής ανάπτυξης δεν μπαίνει μόνο ποσοτικά είναι ζήτημα ποιοτικό και τελικά πολιτικό. Είναι όρος εθνικής επιβίωσης. Η προώθηση της εθνικής ανεξαρτησίας και η προάσπιση της λαϊκής κυριαρχίας, πρέπει να στηρίζονται σε υγιείς οικονομικές βάσεις. Χρειάζεται λοιπόν σταυροφορία σε εθνικό επίπεδο. Στράτευση και συσπάρωση όλων των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους. Αυτά είχα πει τότε. Και ελπίζω πως βλέπετε μια συνέχεια και μια συνέπεια στην πολιτική που διαμορφώνουμε. Κυβέρνηση και λαός μαζί μπορούμε να μετουσιώσουμε το όραμα τόσων γενιών στη χώρα μας σε μια χειροπιαστή πραγματικότητα, το όραμα μιας ανεξάρτητης, εθνικά περήφανης, δημοκρατικής και κοινωνικά δίκαιης Ελλάδας. Και θα το πετύχουμε αυτό στα πλαίσια μιας αυτή δύναμης ανάπτυξης για την προκοπή τη πατρίδας μας, για τη θεμελίωση της μεγάλης Αλλαγής.

Καλώ απόψε τους εργαζόμενους και όλες τις παραγωγικές τάξεις της χώρας να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να αντιμετωπίσουμε τη θύελλα που έρχεται από το εξωτερικό με το μέτωπο φηλά, με πολιτική μελετημένη και με απόφαση ότι θα ξεπεράσουμε τα εμπόδια και θα προχωρήσουμε προς το μέλλον που όλοι μας έχουμε οραματιστεί. Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι προσωπικά προσβλέπω με εμπιστοσύνη στο μέλλον. Για την έκδοση αυτού του κοινού μας αγώνα έχουμε σαφείς στρατηγικούς στόχους, γνωρίζουμε και τις λεωφόρους και τα μονοπάτια που θα οδηγήσουν στην πραγμάτωση αυτού του οράματος. Και τέλος, διαβεβαιώνω και το απαραίτητο θάρρος για να μιλήσουμε την αλήθεια και για να πάρουμε τα μέτρα εκείνα που θα εξασφαλίσουν την πορεία της χώρας μας.

Σας κούρασα ίσως λίγο, σας ευχαριστώ που με ακούσατε, καλή σας νύχτα.

23.9.85

Η παράγραφος που αναφέρεται
στην ανεργία είναι στη βελ. 3.

N. Σ